

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRENCİ SEÇME SINAVINA (ÖSS) YÖNELİK TUTUMLARININ FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ (DİYARBAKIR İLİ ÖRNEĞİ)

Analyzing High School Students' Attitudes towards the Student Selection Examination (SSE) in Different Variables (The Case of Diyarbakır)

Murat HEVEDANLI ¹
Gülay EKİCİ ²

Özet

Araştırma, lise öğrencilerinin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2007-2008 eğitim-öğretim yılı II. yarıyılında, Diyarbakır İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ortaöğretim kurumlarına devam eden toplam 1306 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma verileri, Ekici (2005) tarafından geliştirilen "Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutum Ölçeği" ile toplanmıştır. Ölçeğin Cronbach-Alfa güvenirlik katsayısı 0.88 olarak bulunmuştur. Veriler, betimsel istatistik, bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Tukey HSD testi teknikleri kullanılarak çözümlenmiştir. Sonuç olarak, öğrencilerin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanları orta düzeydedir. Tutum puanları cinsiyete, kayıtlı buldukları sınıflara, kayıtlı buldukları lisedeki genel akademik başarılarına ve ailelerinin aylık gelirlerine göre anlamlı farklılık gösterirken, öğrencilerin öğrenim gördükleri öğretim kurumuna ve mezun oldukları ilköğretimin bulunduğu yerleşim birimine göre farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Lise öğrencileri, tutum, öğrenci seçme sınavı, öğrenci seçme sınavına yönelik tutum.

Abstract

This research is done for determining high school students' attitudes towards the Student Selection Examination (SSE). In the research, the descriptive survey method is used. Working group of the study is 1306 students who enrolled in secondary schools in Diyarbakır city in 2007-2008 school years. Research data are summed up with "The attitude scale towards the Student Selection Examination (SSE)" developed by Ekici (2005). Cronbach-Alpha reliability coefficient of the scale is figured out 0.88. Data are analyzed using the techniques of descriptive statistics, independent groups t-test, one-way ANOVA and test of Tukey HSD. According to the overall results, students' attitudes towards the Student Selection Examination (SSE) are on medium level. Although students' attitudes towards the Student

¹ Yrd. Doç. Dr.; Dicle Üniversitesi Biyoloji Eğitimi Ana Bilim Dalı, Diyarbakır, murathevedanli@dicle.edu.tr

² Doç. Dr.; Gazi Üniversitesi Teknoloji Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Ankara, gekici@gazi.edu.tr

Selection Examination depend on sexes, classes, overall success level monthly incomes of families and; it does not show a meaningful difference according to the primary schools they were educated and high schools they are educated.

Keywords: High school students, attitude, student selection examination, attitudes towards students' selection examination.

Giriş

Sevdiği bir alanda üniversite eğitimi alabilmek bireylerin hayatında önemli konulardan birini oluşturmaktadır. Bu amaçla Türkiye’de farklı öğretim kademeleri sonunda yapılan ve binlerce çocuğun, gencin katıldığı sınavların en önemlilerinden biri; her yıl farklı liselerden mezun olan binlerce gencin girdiği *üniversiteye giriş sınavıdır*. Dünyada genç nüfusu en fazla olan ülkelerden biri durumunda bulunan Türkiye’de, öğrenci sayısının fazla olması ve yükseköğretim kurumlarının kontenjanlarının yetersiz kalması sınava giren öğrenciler arasında seçim yapılmasını zorunlu hale getirmiştir. Aslında bu zorunluluk sadece Türkiye’de gündemde olan bir konu değildir. Dünyadaki pek çok ülkede de gündemde olan bir konu olduğu ilgili kaynaklarda vurgulanmaktadır ki, bunun en güzel örneğini dünyada nüfusu en kalabalık ülke olan Çin’de görebilmekteyiz. Çünkü ilgili kaynaklarda, Çin’de de Üniversiteye giriş sınavının öteden beri Çin toplumunun ilgi odağı olduğu ve son yıllarda yüksek okulların aldığı öğrencilerin sayısının artması öğrenci ve velilerin sınav baskılarını nispeten hafiflettiği belirtilmektedir (http://turkish.cri.cn/chinaabc/chapter8/chapter_80302.htm). Türkiye’de de yıllardır benzer problemlerin gündeme getirildiği düşünüldüğünde bir bireyin üniversiteye giriş sınavını kazanabilmesinin önemli bir konu olduğu düşünülmelidir.

Türkiye’de üniversiteye giriş, 1974 yılından bu yana ÖSYM-Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından düzenlenen merkezi sınavla yapılmaktadır. 1980 yılına kadar sınavlar tek aşamalı olarak yapılmıştır. 1981 yılından sonra ise sınav iki aşamalı olarak yapılmaya başlanmıştır. 1987 yılına kadar sınavın birinci aşaması Öğrenci Seçme Sınavı-ÖSS adı altında “seçme”, ikinci aşaması olan Öğrenci Yerleştirme Sınavı-ÖYS birinci aşamada seçilen adayları “yerleştirme” amacını taşımakta iken, 1987 yılından itibaren her iki sınav da hem seçme hem de yerleştirme amacına dönük olarak kullanılmaya başlanmıştır (Dökmen, 1992). 1999 yılında sınav sisteminde gerçekleştirilen bir değişiklikle ÖYS kaldırılmış ve tüm yükseköğretim programlarına öğrenci seçme ve yerleştirme ÖSS ile yapılmaya başlanmıştır (Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi [ÖSYM], 1999). Üniversiteye giriş sınavı son yıllarda özellikle medya araçlarının da artması ve konuya yoğun dikkat çekilmesiyle birlikte, sayıları 1.5 milyona yaklaşan genç bir grubun başarılı olabilmek, bir yükseköğretim programını kazanarak eğitim almaya hak kazanmak adına yarıştığı, dolayısıyla toplumun büyük bir kesiminin ilgilendiği bir konu haline gelmiştir. Çünkü bu sınav tüm öğrencilerin ve onların velilerinin hayatında son derece önemli bir yere sahiptir. Bu sınav sonunda sınavı kazanan öğrenciler öğrenim görmek istedikleri meslek branşlarında öğrenim görmeye hak

kazanmaktadırlar. Sınav sonunda öğrencilerin öğrenim görmek istedikleri meslek dallarına göre sözel ağırlıklı ÖSS puanı, sayısal ağırlıklı ÖSS puanı, eşit ağırlıklı ÖSS puanı ve yapılan yabancı dil sınavına girdikleri takdirde yabancı dil ağırlıklı ÖSS puanı hesaplanmaktadır (Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi [ÖSYM], 2001).

Öğrencileri ve öğrencilerin yaşadığı toplumdaki bireyleri ilgilendiren bu sınavda öğrencilerin başarıları pek çok faktöre bağlıdır. Literatür incelendiğinde bu faktörleri inceleyen pek çok araştırmaya rastlanmaktadır. Bu araştırmaların, *özel dersanelerin öğrenci başarısındaki rolü* (Arslan ve Öztürk, 2001; Biçer, 2008; Köse, 1990b; Morgil, Yılmaz ve Geban, 2001; Yeşilyurt, 2008; Yiğit ve Akdeniz, 2001; Şirin, 2000), *lise türleri-üniversiteye giriş ilişkisi* (Köse, 1990a; Titrek, 2003), *Öğrenci Seçme Sınavında çıkan sorularla öğrenci başarısı arasındaki ilişki* (Yılmaz, Atav, Erökten ve Morgil, 2000; Morgil, Yılmaz, Seçken ve Erökten, 2000; Atav, Yılmaz, Yaman ve Soran, 2000; Çepni ve Kaya, 2002; Doymuş, Canpolat, Pınarbaşı ve Bayrakçeken, 2000), *sınav kaygısı ve kaygı ölçeği* (Bozkurt, 1998; Buran ve Şimşek, 2000; Erkan, 1991; Kaymak, 1987; Kutlu, 2001; Öner, 1990; Sargın, 1990; Şahin, 1985), *iki aşamalı ve tek aşamalı olan sınav sisteminin karşılaştırılması* (Kelecioğlu, 2003a), *öğrencilerin sınav hakkındaki görüşleri ve sınavın öğrenimlerine etkisi* (Ekici, 2007; Kelecioğlu, 2002; Kelecioğlu, 2003b), *üniversiteye giriş sistemi* (Çancı, 2004) vb konular üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Yapılan çalışmalardan da anlaşıldığı gibi, genel olarak öğrencilerin üniversiteye giriş sınavındaki başarılarını etkileyen öğeleri tespit etmeye ve üniversiteye giriş sınavlarının farklı niteliklerini belirlemeye yönelik çalışmalar yapılmıştır. Diğer taraftan yapılan araştırma sonuçlarına göre; baba mesleği ve eğitim düzeyi, aile geliri gibi sosyoekonomik öğelerle, lisenin niteliği ve bulunduğu bölge, adayların lise ortalaması, dersane ve özel kurslara devam etmeleri vb öğeler de üniversiteye girme başarısını önemli ölçüde etkilediği vurgulanmaktadır (Çetingül ve Dülger, 2006).

Yukarıda belirtilen çalışmalarda vurgulanan boyutların yanında öğrencilerin ÖSS'deki başarılarında son derece önemli olan bir boyut da öğrencilerin ÖSS'ye yönelik *tutumlarıdır*. Son on yıl içinde konuyla ilgili yapılmış olan ve yukarıda belirtilen araştırmalar kapsamında öğrencilerin ÖSS'ye yönelik tutumlarıyla ilgili çalışmalar yeterli sayıda değildir (Ekici, 2005; Ekici ve Çevik, 2008). Ancak Baykul (1990), tarafından yapılmış olan "*İlkokul beşinci sınıftan lise ve dengi okulların son sınıflarına kadar matematik ve fen derslerine karşı tutumda görülen değişimler ve öğrenci seçme sınavındaki başarı ile ilgili olduğu düşünülen bazı faktörler*" adlı araştırma bu konuda yapılmış olan oldukça kapsamlı bir araştırmadır. Bu çalışma, özellikle, konunun öğretim kademeleri açısından geniş bir perspektifle araştırılması yönünden oldukça önemlidir.

Bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olarak bireyin dünya hakkındaki sürekli ya da geçici varsayımlarını, diğer insanlardan beklentilerini, kendine benzer insanlarla değişik olanlar arasındaki farklılıkları, değer ve bakış açılarını, neyin doğru neyin yanlış olduğuna ve neye yaklaşması, neden kaçınması

gerektiğine ilişkin duygu ve inançları içeren (Tolan, İsen ve Batmaz, 1985) *tutumlar*, bireylerin hayatındaki tüm konularda olduğu gibi ÖSS konusunda da öğrenci başarısını, çalışma isteğini ve performansını etkileyen en önemli faktörlerden birini oluşturmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin ÖSS'ye yönelik tutumları olumlu ise sınava yönelik hazırlıklarının daha iyi olması, hazırlıkları istekli ve keyifli yapmaları ve sınavda da başarılı olmaları beklenir.

Öğrencilerin ÖSS'ye yönelik tutumlarını etkileyen hem kişisel hem de çevresel pek çok faktör bulunmaktadır. Önemli olan bu faktörlerin öğrencilerin ÖSS'ye yönelik tutumları üzerindeki etkisini belirlemektir. ÖSS'ye hazırlanan bir genç, bir yandan ergenlik döneminin sorunları ile başa çıkmaya çalışırken, diğer taraftan da eğitim alacağı mesleği belirleyen bir sınava hazırlanmanın verdiği tedirginlik, kaygı ve stres içindedir. Bu nedenle, bu araştırma, gençlerin yaşamlarında dönüm noktası olarak kabul edilen ÖSS'ye yönelik tutumlarının ve tutumlarına etki eden farklı değişkenlerin incelenmesi yönünden oldukça önem taşımaktadır. Çünkü Türkiye'nin sosyo-ekonomik, kültürel, toplumsal vb yönlerden gelişmesinde önemli rol oynayacak olan gençlerin, üniversite sınavıyla ilgili tutumlarının bilinmesi, olumsuz tutumlar karşısında çözüm yollarının belirlenmesi, hem gençler için hem de toplumun geleceği yönünden vurguları açısından göz ardı edilemeyecek kadar önemlidir. Ayrıca konuyla ilgili olarak literatürde Ekici (2005) ve Ekici ve Çevik (2008) tarafından Ankara ilinde yapılan çalışmalardan farklı olarak bu çalışma, farklı bir coğrafi bölgede yer alan Diyarbakır ilinde yapılması, bu bölgeye ait verilerin tespiti ve elde edilecek olan verilerin literatüre katkı sağlaması açısından da önemli görülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı; lise öğrencilerin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutumlarını farklı değişkenler açısından incelemektir. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

1. Lise öğrencilerinin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum düzeyleri nedir?
2. Lise öğrencilerinin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum düzeyleri;
 - a) cinsiyetine,
 - b) öğrenim gördükleri lise türüne,
 - c) kayıtlı buldukları sınıfa,
 - d) mezun oldukları ilköğretimin bulunduğu yerleşim birimine,
 - e) kayıtlı buldukları lisedeki genel akademik başarı düzeyine ve
 - f) öğrencinin ailesinin aylık gelir düzeyine göre, anlamlı farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma, lise öğrencilerin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutumlarını farklı değişkenler açısından belirlemeyi amaçladığından bu

araştırmada betimsel tarama modelinde ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Çünkü tarama modelleri geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekli ile betimlemeyi amaç edinen araştırmalar için uygun bir modeldir (Karasar, 2006). Betimsel tarama modelleri kendi içinde iki bölüme ayrılmaktadır. Bu bölümler; genel tarama ve örnek olay taramalarıdır. İlişkisel tarama modeli genel tarama yöntemi içine giren bir yöntemdir. Genel tarama modelleri; çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkındaki genel yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2006). Bu grup içinde yer alan ilişkisel tarama modelleri ise; iki ve daha çok değişken arasındaki birlikte değişim varlığını veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleri için kullanıldığından bu tür araştırmalar için uygun görülmektedir (Cohen, Manion ve Morrison, 2000; Karasar, 2006:81).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2007–2008 eğitim-öğretim yılı II. yarısında, Diyarbakır İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ortaöğretim kurumlarına devam eden öğrenciler oluşturmuştur. Diyarbakır ili kapsamında rastgele seçilen 3 Klasik (Düz) Lise, 1 Fen Lisesi, 4 Anadolu Lisesi ve 2 Özel Lise olmak üzere toplam 10 lisenin yine rastgele seçilen Lise 1., 2. ve 3. sınıflarından (Lise 4. sınıflar çalışmanın yapıldığı dönemde henüz olmadığı için çalışma grubuna alınamamıştır) ikişer şube seçilerek çalışmanın örneklemini oluşturulmuştur. Toplam 1306 öğrenciye ölçme aracı uygulanmıştır. Ancak, ölçme araçlarının istenilen nitelikte işaretlenmemesi nedeni ile 49 öğrencinin ölçme araçları değerlendirmeye alınmamıştır. Geriye kalan 1257 öğrencinin ölçme araçları değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 420'si (% 33,4) Klasik (Düz) Lise'den, 82'si (% 6,5) Fen Lisesi'nden, 554'ü (% 44,1) Anadolu Lisesi'nden ve 201'i (% 16) Özel Lise'dendir. Bu öğrencilerin 500'ü (% 39,8) kız, 757'si (%60,2) erkek öğrencidir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, Ekici (2005) tarafından geliştirilen “Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutum Ölçeği” ve 6 mitemden oluşan “Kişisel Bilgiler Anketi” ile toplanmıştır. Tutum ölçeği 5'li likert tipi 6'sı olumlu, 6'sı olumsuz olmak üzere toplam 12 tutum cümlesi içermektedir. Ölçekteki olumlu maddeler "Kesinlikle Katılıyorum=5", "Katılıyorum=4", "Kararsızım=3", "Katılmıyorum=2" ve "Kesinlikle Katılmıyorum=1" seçenekleriyle 5'ten 1'e doğru puanlanırken, olumsuz maddeler ise tamamen tersi seçeneklerle 1'den 5'e doğru puanlanmaktadır. Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutum Ölçeğinin geçerlik ve Güvenirliğine yönelik olarak aşağıda belirtilen süreç izlenmiştir (Ekici, 2005):

- 50 öğrenciye “Öğrenci Seçme Sınavı hakkındaki duygu, düşünce ve görüşleriniz nelerdir? yazınız” olarak ifade edilen bir tek bir soru

sorulmuştur. Bu çalışma sonunda öğrencilerin yazdıkları her maddenin tek tek kontrol edilmesiyle 40 madde ortaya çıkmıştır.

- Belirlenmiş olan 40 madde için uzman kanısına başvurulmuş ve bu kapsamda ölçek maddeleri dersanelerde çalışan 22 öğretmene ve ayrıca Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesinde okuyan 15 öğrenciye verilmiştir.
- Öğretmen ve üniversite öğrencilerinin eleştiri ve önerileri doğrultusunda yeniden düzenlenen ölçek 35 madde olarak son haline ulaştırılmıştır. Bu ölçeğin Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı 0.76 olarak bulunmuştur.
- Son hali verilen ölçek ön uygulama için, ÖSS'ye hazırlık dersanelerine devam eden toplam 130 öğrenciye uygulanmıştır.
- Tutum ölçeği madde analiz çözümlemesi ve Varimax Faktör Analizi ile yapılan döndürme işlemi sonunda, ölçekte özdeğeri (eigenvalue) 1'den büyük dört faktör bulunmuştur. Ayrıca öğrencilerin Seçme Sınavına Yönelik Tutum Ölçeğinin geçerlik çalışmalarında ilk aşama olarak ölçme aracının uygulanması sonucu elde edilen verilerin örneklem grubuna uygunluğu 0.001 düzeyinde KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) değeri 0.82, Barlett Testi değeri 3256.28 olarak bulunmuştur.
- Ölçekteki dört faktörün özdeğerleri sırasıyla 13,05, 1,83, 1,37 ve 1,05'dir. Bu değerlerin tümü 1'in üzerindedir. Diğer taraftan, faktörlerin açıkladıkları varyans yüzdeleri de sırasıyla 68,01, 8,46, 3,07 ve 2,83'dür. Dört faktörün tümü, toplam varyansın % 82.37'sini açıklamaktadır. Kabul edilebilir miktar olan % 41'in (Kline, 1994) oldukça üstünde olan bu varyans miktarının, ölçeğin dört faktörden oluşan bir ölçek olarak değerlendirilmesine olanak verdiği kabul edilmiştir.
- Ölçek taslağında yer alan toplam 35 maddenin dört faktöre dağılımını görmek ve maddelerden hangilerinin ölçekte kalacak nitelikte olduğunu belirlemek amacıyla temel bileşenler ve Varimax tekniği ile döndürme işlemi yapılmıştır. Çözümleme ve döndürme sonuçlarına göre, birinci faktörde toplam 17 madde, ikinci faktörde 10 madde, üçüncü faktörde toplam 5 madde ve dördüncü faktörde toplam 3 madde yer almıştır. Daha sonra tüm maddelerin birbirinden bağımsız anlamlı faktörlere ayrılıp ayrılmadığının belirlenmesi için tekrar döndürme işlemi yapılmıştır. İkinci döndürme işleminde de ilk yapılan analiz sonunda anlamlı olan aynı 17 madde ilk faktörde tekrar ortaya çıkmıştır. Buna göre, ilk faktörde faktör yükü en az 0.45 ve üzerinde olan maddeler seçilmiştir. Bu işlem sonunda ilk faktörde yer alan 12 maddenin tek boyutlu bir ölçeği oluşturabildiği ve öğrencilerin ÖSS'ye yönelik genel tutumlarını açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Son aşamada tutum ölçeğinin güvenirlik katsayısının hesaplanması çalışması yapılmış ve ölçeğe Cronbach Alpha uygulanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha Güvenirlik katsayısı 0.88 olarak bulunmuştur. Bu araştırma için hesaplanan Güvenirlik katsayısı da 0.88 olarak bulunmuştur.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada verilerin analizi için SPSS 12.0 paket programı kullanılmıştır. Veriler, betimsel istatistik, iç tutarlılık güvenirlik katsayısı (Cronbach Alpha) analizi, bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Tukey HSD testi teknikleri kullanılarak çözümlenmiştir.

Bulgular

Bu bölümde araştırmanın amaç ve alt amaçları yönünde elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmektedir.

Öğrencilerin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutum Puanları

Araştırmaya katılan 1257 öğrencinin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanları Tablo 1’de verilmiştir. Tablo 1 incelendiğinde; öğrencilerin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanlarının aritmetik ortalaması 3.160 ve standart sapması .6080 olarak bulunmuştur. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan ise 5’tir. Belirlenen bu bulgular araştırmaya katılan öğrencilerin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanlarının orta düzeyde olduğunu ifade etmektedir.

Tablo 1. *Öğrencilerin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutum Puanlarına İlişkin Sonuçlar*

	N	Minimum	Maksimum	\bar{x}	ss
Tutum	1257	1.00	5.00	3.160	.6080

Öğrencilerin Cinsiyetine Göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutum Puanları

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanları arasında fark olup olmadığını gösteren Tablo 2’deki analiz sonucu incelendiğinde, kız ve erkek öğrencilerin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir [$t(1255)=.001$; $p < .05$]. Bu farkın 3.221 aritmetik ortalama puanla erkek öğrenciler yönünde bir farklılık olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2. *Öğrencilerin Cinsiyetine Göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutum Puanlarının Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları*

Cinsiyet	N	\bar{x}	ss	t	sd	p
Kız	500	3.067	.5765	-4.451	1255	.001*
Erkek	757	3.221	.6207			

* $p < .05$

Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Lise Türüne Göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutum Puanları

Öğrencilerin öğrenim gördükleri lise türüne göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanlarının betimsel istatistiği ve tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 3 ve Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Lise Türüne Göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutum Puanlarına İlişkin Sonuçlar

Sınıf	N	\bar{x}	ss
Genel Lise	420	3.194	.5635
Fen Lisesi	82	3.126	.5805
Anadolu Lisesi	554	3.164	.6502
Özel Lise	201	3.089	.5857
Toplam	1257	3.160	.6080

Tablo 4. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Lise Türüne Göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutum Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	1.609	3	.536		
Gruplar İçi	462.776	1253	.36	1.452	226
Toplam	464.386	1256			

Tablo 3 ve 4 incelendiğinde, öğrencilerin öğrenim gördükleri lise türüne göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir [$F_{(3,1253)} = 1.452$; $p > .05$].

Öğrencilerin Kayıtlı Buldukları Sınıflara Göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutum Puanları

Öğrencilerin kayıtlı buldukları sınıflara göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanlarının betimsel istatistiği ve tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 5, Tablo 6 ve 7'de verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Buldukları Sınıflara Göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutum Puanlarına İlişkin Sonuçlar

Sınıf	N	\bar{x}	ss
1	427	3.234	.5969
2	410	3.166	.6259
3	420	3.079	.5927
Toplam	1257	3.160	.6080

Tablo 6. Öğrencilerin Kayıtlı Buldukları Sınıflara Göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutum Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler	sd	Kareler	F	p
Tukey HSD					
	Toplamı		Ortalaması		
Gruplar Arası	5.137	2	2.568		
Gruplar İçi	459.249	1254	.366	7.013	
.001* 1.sınıf-3.sınıf					
Toplam	464.386	1256			

*p < .05

Öğrencilerin kayıtlı buldukları sınıflara göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanları arasında fark olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. Tablo 6'da görüldüğü üzere öğrencilerin buldukları sınıflara göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanları arasında anlamlı fark vardır [$F_{(2,1254)} = 7.013$; $p < .05$]. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacı ile yapılan Tukey HSD testi sonuçları incelendiğinde anlamlı farkın, 1. sınıf ile 3. sınıf öğrencilerinin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanları arasında olduğu anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin Mezun Oldukları İlköğretimin Bulunduğu Yerleşim Birimine Göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutum Puanları

Öğrencilerin mezun oldukları ilköğretimin bulunduğu yerleşim birimine göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanlarının betimsel istatistiği ve tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 7 ve Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin Mezun Oldukları İlköğretimin Bulunduğu Yerleşim Birimine Göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutum Puanlarına İlişkin Sonuçlar

Sınıf	N	\bar{x}	ss
İl	1126	3.157	.6146
İlçe	94	3.198	.5500
Kasaba	37	3.144	.5530
Toplam	1257	3.160	.6080

Tablo 8. Öğrencilerin Mezun Oldukları İlköğretimin Bulunduğu Yerleşim Birimine Göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutum Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı F P	Kareler Toplamı	sd	Kareler	Ortalaması
Gruplar Arası	.156	2	.078	
Gruplar İçi	464.230	1254	.370	
.210 .810				
Toplam	464.386	1256		

Tablo 8 incelendiğinde, öğrencilerin mezun oldukları ilköğretimin bulunduğu yerleşim birimine göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir [$F_{(2,1254)} = .210$; $p > .05$].

Öğrencilerin Kayıtlı Buldukları Lisedeki Genel Akademik Başarı Düzeylerine Göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutum Puanları

Öğrencilerin kayıtlı buldukları lisedeki genel akademik başarı düzeylerine göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanlarının betimsel istatistik, tek yönlü varyans analizi ve Tukey HSD testi sonuçları Tablo 9 ve Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin Kayıtlı Buldukları Lisedeki Genel Akademik Başarı Düzeylerine Göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutum Puanlarına İlişkin Sonuçlar

Başarı	N	\bar{x}	ss
İyi	826	3.261	.5936
Orta	356	3.012	.5746
Düşük	75	2.742	.6034
Toplam	1257	3.160	.6080

Tablo 10. Öğrencilerin Kayıtlı Buldukları Lisedeki Genel Akademik Başarı Düzeylerine Göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutum Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F
p Tukey HSD				
Gruplar Arası	29.432	2	14.712	
iyi-orta				
Gruplar İçi	434.962	1254	.347	42.413
.001* iyi-düşük				
Toplam	464.386	1256		
orta-düşük				

*p < .05

Tablo 10'da görüldüğü üzere, öğrencilerin lisedeki başarılarına göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanları arasında anlamlı fark vardır [$F_{(2,1254)} = 42.413$; $p < .05$]. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacı ile yapılan Tukey HSD testi sonuçları incelendiğinde bu anlamlı farkın, lisedeki başarısı iyi olan ile orta ve düşük olan, orta olan ile düşük olan öğrencilerin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanları arasında olduğu anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelirlerine Göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutum Puanları

Öğrencilerin ailelerinin aylık gelirlerine göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanlarının betimsel istatistikleri, tek yönlü varyans analizi ve Tukey HSD testi sonuçları Tablo 11 ve Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 11. Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelirlerine Göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutum Puanlarına İlişkin Sonuçlar

Aylık Gelir	N	\bar{x}	ss
500 TL'den az	195	3.242	.5529
500 – 1000 TL arası	371	3.196	.5821
1000 – 1500 TL arası	394	3.179	.6389
1500 TL'den fazla	297	3.035	.6170
Toplam	1257	3.160	.6080

Tablo 12. Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelirlerine Göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutum Puanlarına İlişkin tek yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Tukey HSD					
Gruplar Arası	6.561	3	2.187		
< 500 TL -1500					
Gruplar İçi	457.825	1253	.365	5.985	.001*
500-1000 TL -1500					
Toplam	464.386	1256			
1000–1500 TL- >1500					

*p < .05

Tablo 12’de görüldüğü üzere öğrencilerin ailelerinin aylık gelirlerine göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanları arasında anlamlı fark vardır [$F_{(3,1253)}=5.985$; $p < .05$]. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacı ile yapılan Tukey HSD testi sonuçları incelendiğinde; bu anlamlı farkın, ailesinin aylık gelir durumu 500 TL’den az olan grup ile 1500 TL’den fazla olan grup arasında; gelir durumu 500–1000 TL arası olan grup ile 1500 TL’den fazla olan grup arasında ve gelir durumu 1000/1500 arası olan grup ile 1500 TL’den fazla olan grup arasında gelir durumu daha az olan grupların lehine olduğu anlaşılmaktadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Türkiye’de her yıl farklı liselerden mezun olan binlerce genç Öğrenci Seçme Sınavı’na girerek bir üniversiteye yerleşmeye çalışmaktadır. Ülkemizde cumhuriyet döneminde, 1960’lı yıllara gelinceye kadar lise mezunları az olduğundan pek çok fakülte, kendisine başvuran bu mezunları sınavsız kabul etmiştir. (OSYM, 2006). Ancak dünyada genç nüfusu en fazla olan ülkelerden biri durumunda bulunan Türkiye’de, öğrenci sayısının fazla olması ve yükseköğretim kurumlarının kontenjanlarının yetersiz kalması sınava giren öğrenciler arasında seçim yapılmasını zorunlu hale getirmiştir. Bu noktada öğrenci seçimine yönelik olarak yapılan sınavlarda öğrenci başarılarını etkileyen pek çok faktörden biri de, öğrencilerin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik olarak tutum düzeyleridir. Bu çalışmada da lise öğrencilerinin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik olarak tutum düzeylerine etki eden faktörlerin değerlendirilmesi amacıyla hazırlanmıştır.

Bu çalışmada elde edilen sonuçlara göre çalışma grubunda yer alan öğrencilerin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanları orta düzeyde bulunmuştur. Bu sonuç konuyla ilgili olarak Ankara il merkezine bağlı okullarda Ekici (2005) ve Ekici ve Çevik (2008) tarafından yapılan araştırma sonuçlarıyla birbirini destekler niteliktedir. Dolayısıyla öğrencilerin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanlarının Ankara ve Diyarbakır illerinde orta düzeyde olduğu, tutum puanlarında bölgesel bir

farklılık olmadığı şeklinde değerlendirilebilir. Ancak araştırmada elde edilen önemli sonuçlardan biri de; öğrencilerin kayıtlı buldukları lisedeki genel akademik başarı düzeylerine göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir farkın tespit edilmesi ve bu noktada başarı düzeyi yüksek olan öğrencilerin tutum puanlarının daha yüksek olduğunun belirlenmesidir. Dolayısıyla olumlu tutumun sınav başarısını da olumlu etkilediği ve başarılı olan öğrencilerin sınava yönelik tutumlarının yüksek olduğu düşünüldüğünde, bölgesel farklılıktan öte öğrencilerin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanlarının yüksek olması gerekliliği ve öğrencilerin bu yönde önemli desteğe ihtiyaçlarının olduğu dikkate alınması gereken bir noktadır.

Araştırma sonunda elde edilen bir diğer önemli sonuç ise; öğrencilerin cinsiyetlerine göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanları arasındaki farkın erkek öğrenciler lehine istatistiksel olarak anlamlı olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan araştırmalarda ise Ekici (2005) 'nin yaptığı çalışmada cinsiyete göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanlarında farklılık çıkmazken, Ekici ve Çevik (2008) tarafından yapılan çalışmada da erkek öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla araştırma sonuçlarından anlaşıldığı üzere, cinsiyetin öğrencinin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanı üzerine etkili bir faktör olarak algılanabileceği, ancak yapılan çalışmaların niteliklerine bağlı olarak farklı sonuçlar elde edilebileceği söylenebilir.

Diğer taraftan öğrencilerin öğrenim gördükleri öğretim kurumuna göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilirken, Klasik (Düz) lisede öğrenim gören öğrencilerin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanlarının fen Lisesi, Anadolu Lisesi ve Özel Liselerde öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Konuyla ilgili literatür incelendiğinde ise lise türleriyle üniversiteye giriş arasında ilişki (Köse, 1990a; Titrek, 2003) olduğu vurgulanmakta ve bu sıralamada en yüksek başarının ortalama %70 başarı düzeyi ile fen lisesi mezunu öğrencilere ait olduğu ifade edilmektedir (Çetingül ve Dülger, 2006). Dolayısıyla araştırma sonunda öğrencilerin öğrenim gördükleri öğretim kurumuna göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmaması ancak Öğrenci Seçme Sınavında elde edilen başarı yönünden farklılığın olması liseler arası eğitim-öğretim açısından ortaya konulan nitelik farkından kaynaklanabileceği düşünülebilir.

Araştırmada elde edilen önemli sonuçlarda biri ise; öğrencilerin kayıtlı buldukları sınıflara göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Öğrencilerinin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanları 1. sınıfta en yüksek fakat 3. sınıfa doğru azalma göstermektedir. Bu sonuç Ekici ve Çevik (2008) tarafından yapılan araştırma sonucuyla birbirini destekler niteliktedir. Bu sonuç araştırmada elde edilen ilginç sonuçlardan biridir. Çünkü literatürde sınavda çıkan sorularla öğrenci başarısı arasındaki ilişki vurgulanırken

(Yılmaz, Atav, Erökten ve Morgil, 2000; Morgil, Yılmaz, Seçken ve Erökten, 2000; Atav, Yılmaz, Yaman ve Soran, 2000; Çepni ve Kaya, 2002; Doymuş, Canpolat, Pınarbaşı ve Bayrakçeken, 2000), tutum-başarı ve başarı-üniversiteyi kazanma ilişkisi düşünüldüğünde öğrencilerin lise son sınıfa doğru tutumlarının artması gerekirken, tutum puanları neden düşmektedir? Bu durum nedenleriyle birlikte ciddi anlamda ele alınması gereken bir konu olarak algılanmalıdır. Çünkü bu sonuç eğitim sistemi-sınav sistemi ilişkisi, öğrencilerin sınava yönelik yeterli rehberlik alıp almaması, öğrencilerin üniversite eğitimleri sırasında ve mezun olduktan sonraki dönemde karşılaştıkları problemlerle vb konularla ilişkili olarak çok yönlü bir konu olup faktörlerin etkileri araştırılabilir.

Bilindiği gibi bireylerin yaşadıkları bölgelerin farklılıklarına bağlı olarak ulaşabildikleri imkânlarda farklılık gösterebilmektedir. Ancak bu araştırma sonucunda, öğrencilerin mezun oldukları ilköğretimin bulunduğu yerleşim birimine göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Bu durum öğrencilere sınava yönelik olarak sunulan imkânların niteliksel boyutunun değerlendirilmesi gereken bir konu olarak algılanabilir.

Öğrencilerin ailelerinin aylık gelirlerine göre Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir fark vardır. Bu anlamlı farka bakıldığında, ailesinin aylık geliri en düşük olan öğrencilerin tutum puanının en yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin sınav başarıları üzerinde ailesel faktörlerin etkili olduğu düşünüldüğünde (Köse, 1990b; Özgüven, 1975; Çetingül ve Dülger, 2006) bu sonuç beklenen bir sonuçtur. Ancak öğrencilere sağlanan imkânların ailelerin ekonomik olanaklarıyla ilişkili olabileceği düşünüldüğünde, özellikle ekonomik gelir düzeyi düşük olan ailelerin çocuklarının daha iyi eğitim alabilmek yönünde onları daha çok motive ettikleri ve tutumlarının yüksek olduğu biçiminde değerlendirilebilir.

Yukarıda tespit edilen sonuçlara yönelik olarak aşağıda yer alan öneriler sunulmuştur;

1. Okullarda görev yapan rehber öğretmenlerin sayısı artırılarak, öğrencilerin ÖSS'ye yönelik olumlu tutumlar kazanmalarında yardımcı olmaları sağlanmalıdır.
2. Öğrencilerin ÖSS'ye yönelik tutumlarını inceleyen bu çalışmanın yanında öğrencilerin tutumlarına etki eden ailelerinin tutumlarını ve bu tutumların öğrencilerin tutumları üzerine etkisinin araştırıldığı bir çalışma hazırlanabilir.
3. Erkek öğrencilerin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) yönelik tutumları kız öğrencilere göre farklılık göstermektedir. Nitel araştırma yöntemi kullanılarak bunun nedenleri araştırılabilir.
4. Öğrencilerinin ÖSS'ye yönelik tutumlarının bu çalışmada kullanılan değişkenler açısından veya farklı değişkenler açısından, Türkiye'deki farklı bölgelerden ulaşılacak daha büyük çalışma grupları üzerinde incelendiği araştırmalar yapılabilir.

Kaynaklar

- Arslan, M. ve Öztürk, A. (2001).Özel Dershanelerin Üniversite Sınavına İlk Girişte Kazanamayan Öğrencilere ÖSS'deki Puan Getirisi. *Eğitim Araştırmaları*, 5, 15-20.
- Atav, E., Yılmaz, A. Yaman, M. ve Soran, H. (2000). Öğrencilerin 1996–1997 ÖSS ve ÖYS Biyoloji Sorularındaki Başarılarının Karşılaştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 35–41.
- Baykul, Y. (1990). *İlkokul Beşinci Sınıfın Lise ve Dengi Okulların Son Sınıflarına Kadar Matematik ve Fen Derslerine Karşı Tutumda Görülen Değişmeler ve Öğrenci Seçme Sınavındaki Başarı İle İlgili Olduğu Düşünülen Bazı Faktörler*. Ankara: ÖSYM Eğitim Yayınları No:1.
- Biçer, B. (2008). Yükseköğretim Programlarına Yeni Yerleşen Öğrencilerin Özel Dershanelere İlişkin Tutumları. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 33 (358), 14–20.
- Bozkurt, N. (1998).”Lise Öğrencilerinin Okul Başarısızlıklarının Altında Yatan Depresyonla İlişkili Olumsuz Otomatik Düşünme Kalıpları”.Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir.
- Buran, G. ve Şimşek, Ş. (2000). Üniversite Sınavına Hazırlanan Gençler ve Kaygı. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 25 (265), 29-34.
- Cohen, L., Manion, L. ve Morrison, K. (2000).*Research Methods in Education*. 5th Ed. London New York: Routledge Falmer.
- Çancı, H.(2004). *Üniversiteye Giriş Sisteminin Yeniden Düzenlenmesi*. Orta Öğretimde Yeniden Yapılanma Sempozyumu 20–22 Aralık 2004. Milli Eğitim Bakanlığı Talim Ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. Bildiriler Kitabı. Ankara. 2006.
- Çepni, S. ve Kaya, A. (2002).“ÖSS Sınavının Liselerde Fizik Eğitim ve Öğretimine Etkileri”.*İstanbul: Marmara Üniversitesi. Uluslar Arası Katılımlı 2000’li Yıllarda I. Öğrenme ve Öğretme Sempozyumu*, Bildiri Özetleri Kitabı, 29- 31 Mayıs 2002, S.177.
- Çetingül, İ., T.P. ve Dülger, İ. (2006). ÖSS Başarı Durumunun İl, Bölge ve Okul Türlerine Göre Analizi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 31 (142), 45–55.
- Doymuş, K., Canpolat, N., Pınarbaşı, T. ve Bayrakçeken, S.(2000).”1999-ÖSS Kimya Sorularının Düzey ve İçerik Yönünden Değerlendirilmesi”. *IV. Fen Bilimleri Eğitimi Kongresi 2000*, S. 203.
- Dökmen, Ü. (1992). *T.C. Yükseköğretim Kurulu Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, Kuruluşu, Gelişmesi, Çalışması*. Ankara, ÖSYM Yayınları.
- Ekici, G. (2005).Lise Öğrencilerinin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 82–90.
- Ekici, G. (2007).Teknik Eğitim Fakültesine Öğrenci Yöneliminin Çoklu Zekâ Kuramı Açısından Değerlendirilmesi. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2 (2007),98–114.
- Ekici, G. ve Çevik, M. (2008).”Meslek Lisesi Öğrencilerinin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi”. *Sakarya: 17. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi 01–03 Eylül 2008 Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sakarya/Türkiye*.
- Erkan, S. (1991). “*Sınav Kaygısının Öğrenci Seçme Sınavı Başarısı İle İlişkisi*”. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara.
- [Http://Turkish.Cri.Cn/Chinaabc/Chapter8/Chapter80302.Htm](http://Turkish.Cri.Cn/Chinaabc/Chapter8/Chapter80302.Htm).7 Ocak 2009 tarihinde indirilmiştir.
- Karasar, N.(2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaymak, D. A. (1987).Sınav Kaygısı Envanterinin Türkçe Formunun Oluşturulması ve Güvenirliği. *Psikoloji Dergisi*, 6(12), 55- 62.
- Kelecioğlu, H. (2002). Ortaöğretim Öğrencilerinin Üniversiteye Giriş Sınavları ve Sınavın Öğrenimlerine Etkisi Hakkındaki Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 135–144.

- Kelecioğlu, H. (2003a). Ortaöğretim Başarı Puanlarının Üniversiteye Girişte ve İki Aşamalı Sınavda Uygulanan ÖYS, ÖSS Ve Tek Aşamalı Sınavda Uygulanan ÖSS İle İlişkileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 70–78.
- Kelecioğlu, H. (2003b). Ortaöğretim Öğrencilerinin Üniversiteye Giriş Sınavları ve Sınavın Öğrenimlerine Etkisi Hakkındaki Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 135–144.
- Kline, P. (1994). *An Easy Guide To Factor Analysis*. London: Routledge.
- Köse, M.R.(1990a).Üniversiteye Giriş ve Liselerimiz. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,15, 51–60.
- Köse, M.R. (1990b). Aile Sosyo Ekonomik Durumu, Lise Özellikleri ve Üniversite Sınavlarına Hazırlama Kurslarının Eğitimsel Başarı Üzerindeki Etkileri. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 76 (14), 57–65.
- Kutlu, Ö. (2001).Ergenlerin Üniversite Sınavına İlişkin Kaygıları. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 26 (121), 12–23.
- Morgil, İ.,Yılmaz, A. ve Geban, Ö.(2001).Özel Dershanelerin Üniversiteye Girişte Öğrenci Başarısına Etkileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 89–96.
- Morgil, İ. Yılmaz, A., Seçken, N. ve Erökten, S. (2000). Üniversiteye Giriş Sınavında Özel Dershaneler ve Öz-De-Bir Tarafından Uygulanan ÖSS Deneme Sınavlarının Öğrenci Başarısına Katkısının Ölçülmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 96–103.
- Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (2001). *Öğrenci Seçme Sınavı Kılavuzu*. Ankara: Meteksan Anonim Şirketi.
- Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (2006). *2006 Yılı Faaliyet Raporu*. Ankara.
- Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (1999). *Öğrenci Seçme Sınavı Kılavuzu*. Ankara: Meteksan Anonim Şirketi.
- Öner, N. (1990).*Sınav Kaygısı Envanteri El Kitabı*. İstanbul: Yüksek Öğretimde Rehberliği Tanıtma ve Rehber Yetiştirme Vakfı Yayını, No: 1.
- Özguven, İ. E. (1975). Eğitsel Ve Sosyoekonomik Faktörler Açısından Üniversiteye Giriş Sorunu. *V. Bilim Kongresi*. Ankara: TÜBİTAK Yayınları.
- Sargın, N. (1990). "Lise I. Ve III. Sınıf Öğrencilerinin Durumluk Sürekli Kaygı Düzeylerinin Belirlenip Karşılaştırılması". Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Şahin, M. (1985). "Başarı Düzeyi Farklı Üç Grup Lise Öğrencisinin Kaygı Düzeyi Yönünden Karşılaştırılma". Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Şirin, H. (2000). Eğitim Sisteminde Özel Dershaneler. *Eğitim Yönetim Dergisi*, 23, 387–410.
- Titrek, O. (2003). İki Basamaklı (1998) ve Tek Basamaklı (1999) Üniversiteye Giriş Sınav Sonuçlarının Okul Türlerinin Başarılarına Göre Karşılaştırılması. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11, 177–186.
- Tolan, B., İsen, G. ve Batmaz, U. (1985).*Ben ve Toplum*.Ankara: Teori Yayınları.
- Yeşilyurt, S. (2008). Üniversiteye Giriş Sınavına Hazırlanan Öğrencilerin Dershaneleri Tercih Etme Sebepleri ve Dershanelerdeki Biyoloji Öğretiminin Durumu Üzerine Bir Çalışma. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 5 (2), 95- 109.
- Yılmaz, A.,Atav, E., Erökten, S. ve Morgil, F. İ. (2000).Çeşitli Öğrenci Gruplarının ÖSS ve ÖYS Kimya Sorularına Ait Başarı Yüzdelerinin Karşılaştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 177- 184.
- Yiğit, N. ve Akdeniz, A. R. (2001)."Lise Fen Grubu Öğrencilerinin Özel Dershanelere Yönelme Nedenleri".*İstanbul: Maltepe Üniversitesi. Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu Bildiriler*, 7–8 Eylül 2001, S. 515–520.